

**АШИГТ МАЛТМАЛЫН ХАЙГУУЛ, ОЛБОРЛОЛТ ЭРХЭЛДЭГ АЖ АХУЙН
НЭГЖИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ 20... ОНЫ ТАЙЛАН
(3-ОУИТБС-1) МАЯГТ НӨХӨХ ЗААВАР**

Ашигт малтмалын хайгуул, олборлолт эрхэлдэг аж ахуйн нэгж нь дараа оны 5 дугаар сарын 15-ны дотор ОУИТБСАА-нд цахим тайлагналын системээр маягтаар ирүүлнэ. ОУИТБСАА нь 6 дугаар сарын 15-ны дотор Үндэсний статистикийн хороонд нэгтгэлийг аж ахуйн нэгж, байгууллагаар цахим хэлбэрээр ирүүлнэ.

I. ХАЯГИЙН ХЭСЭГ

Аж ахуйн нэгжийн албан ёсны нэрийг бичиж, регистрийн дугаарыг тавина.

Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн нэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагын хариуцлагын хэлбэр, өмчийн хэлбэр, үйл ажиллагааны чиглэлийг үнэн зөв нөхнө. Харьяалах татварын албаны нэр гэдэгт татварын байгууллагын татвараа төлдөг аймаг, нийслэл, сум дүүргийн нэрийг бичнэ. Үйл ажиллагааны чиглэлийг үндсэн үйл ажиллагаанаас хоёрдогч, гуравдагч үйл ажиллагаа гэсэн дарааллаар нөхнө.

II. ҮНДСЭН МЭДЭЭЛЭЛ

1. АШИГЛАЛТ БОЛОН ХАЙГУУЛЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН МЭДЭЭЛЭЛ

Тусгай зөвшөөрлийн мэдээллийг ашигт малтмалын нэр төрөл бүрээр гаргах бөгөөд багана 1, 2, 3-ыг тусгай зөвшөөрлийн мэдээлэлд үндэслэн нөхнө. Багана 4-д тухайн ашигт малтмалын ордын оршиж байгаа аймаг, нийслэл, сум, дүүрэг болон газрын нэрийг тодорхой бичнэ. Хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн хувьд хайгуул хийж байгаа ашигт малтмалын нэр, талбайн хэмжээ, олгосон огноо, ордын оршиж байгаа аймаг, нийслэл, сум, дүүрэг болон газрын нэрийг бичнэ.

2. БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ОЛБОРЛОЛТ, БОРЛУУЛАЛТ, НӨХӨН СЭРГЭЭЛТ

2.1 ТУРШИЛТ / ХАЙГУУЛЫН ҮЕИЙН ОЛБОРЛОЛТ, БОРЛУУЛАЛТ

Тайлант жилд хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн дагуу туршилтын журмаар олборлосон болон борлуулсан бүтээгдэхүүнийг нэр төрлөөр нөхнө. Олборлолт, борлуулалтын биет хэмжээгээр багана 1, 3-т, мөнгөн дүнгээр багана 2, 4-т нөхнө.

2.2 БҮТЭЭГДЭХҮҮНИЙ ҮЙЛДВЭРЛЭЛ, БОРЛУУЛАЛТ

Тайлант жилд олборлосон болон борлуулсан бүтээгдэхүүний нэр төрлөөр нөхнө. Олборлолт, борлуулалтыг биет хэмжээгээр багана 1, 3-т, үнийн дүнгээр багана 2, 4-т нөхнө.

Бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн хэмжээг үнийн дүнгээр гаргахдаа үйлдвэрлэгчийн өртөг, зардлаар, харин борлуулалтын орлогыг гаргахдаа худалдан авагчийн үнээр нөхнө. Бүтээгдэхүүний кодыг дараах хүснэгтээс харж нөхнө.

БҮТЭЭГДЭХҮҮН, ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ НЭГДСЭН АНГИЛАЛ

Код	Бүтээгдэхүүний нэр	Хэмжих нэгж	Код	Бүтээгдэхүүний нэр	Хэмжих нэгж
1101000	Чулуун нүүрс	мян.т	1429041	Цагаан тугалганы хүдэр	мян.тонн
1102000	Брикет, шахмал нүүрс	мян.т	1429042	Цагаан тугалганы баяжмал	тонн
1103000	Хүрэн нүүрс	мян.т	1429051	Хар тугалгын хүдэр	мян.тонн
1105000	Хүлэр	мян.т	1429052	Хар тугалгын баяжмал	мян.тонн
1201000	Газрын тос	барр.	1429090	Бусад төрлийн хүдэр ба баяжмал	мян.тонн
1202000	Байгалийн хий (хий болон шингэн)	мян.м3	1511000	Занар	тонн
1203000	Байгалийн битүм, шатдаг занар, тослог элс	тонн	1512010	Гантиг	мян.м3

Код	Бүтээгдэхүүний нэр	Хэмжих нэгж	Код	Бүтээгдэхүүний нэр	Хэмжих нэгж
1300000	Уран болон торийн хүдэр, тэдгээрийн баяжмал	тонн	1513010	Боржин	мян.м3
1410000	Төмрийн хүдэр	мян.тонн	1513020	Хөшөөний чулуу	мян.м3
1410001	Төмрийн хүдэр баяжмал	мян.тонн	1513030	Үерийн чулуу	мян.м3
1421010	Зэсийн хүдэр	тонн	1513090	Гантиг, барилгын шохойжсон бусад төрлийн чулуу	мян.м3
1421020	Зэсийн баяжмал, металл агуулгаараа	тонн	1531000	Шохойн чулуу	мян.тонн
1422000	Никелийн хүдэр, баяжмал	тонн	1532010	Байгалийн элс	мян.м3
1423000	Хөнгөн цагааны хүдэр, баяжмал	мян.тонн	1532020	Буталмал чулуу	мян.м3
1424010	Мөнгөний хүдэр	кг	1532030	Хайрга, шороо	мян.м3
1424020	Мөнгөний баяжмал	кг	1533000	Дайрга	мян.м3
1424040	Алт	кг	1540000	Байгалийн лав (битум), цардас (асфальт), цардас	тонн
1429011	Цайрын хүдэр	мян.тонн	1612000	Шавар	мян.м3
1429012	Цайрын баяжмал	мян.тонн	1619010	Хайлуулаагүй төмрийн пирит	тонн
1429021	Гянтболд/вольфрамын хүдэр	тонн	1619020	Хайлуур жонш	мян.тонн
1429022	Гянтболд/вольфрамын баяжмал	тонн	1620090	Хайлуур жоншны баяжмал	мян.тонн
1429031	Молибдений хүдэр	мян.тонн	1633000	Давс	мян.тн
1429032	Молибдений баяжмал, металл агуулгаараа	мян.тонн	1512020	Шохой болон гөлтгөнө (доломит)	мян.тн
1512020	Барилгын шохойжсон чулуу	мян.м3	3754012	Тоосго	мян.ш

2.3 НӨХӨН СЭРГЭЭСЭН ТАЛБАЙН МЭДЭЭЛЭЛ

Тайлант жилд нөхөн сэргээсэн талбайн мэдээллийг тусгай зөвшөөрөл тус бүрээр гаргах бөгөөд багана 1-д нөхөн сэргээсэн талбайн хэмжээг, багана 2-д нөхөн сэргээлтийн үе шатыг техникийн эсвэл биологийн гэж ангилан, багана 3-д зарцуулсан зардлыг мөнгөн дүнгээр нөхнө.

3. УЛСЫН ТӨСӨВТ ТӨЛСӨН АЛБАН ТАТВАР, ТӨЛБӨР, ХУРААМЖ, НОГДОЛ АШИГ

Энэ хэсэгт зөвхөн улсын төсөвт төлсөн албан татвар, төлбөр, хураамж, ногдол ашгийг маягтад бичсэн төрөл ангиар ялган нягтлан бодохын мөнгөн суурьтай үнэлгээгээр гаргана.

3.1 АЛБАН ТАТВАР

3.1.1 АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН ОРЛОГЫН АЛБАН ТАТВАР: Аж ахуйн нэгжийн тухайн жилийн төлсөн татварыг нөхнө. Энэ татварт дараах орлогоос төлсөн татвар хамаарна. Үүнд:

- Ногдол ашгийн орлого,
- Эрхийн шимтгэлийн орлого,
- Хүүгийн орлого,
- Эрх борлуулсны орлого,
- Гадаадын аж ахуйн нэгжийн төлөөлөгчийн газар өөрт ногдох ашгаасаа гадаадад шилжүүлсэн ашиг,
- Монгол Улсад байрладаггүй албан татвар төлөгчийн Монгол Улсад бүртгүүлэн үйл ажиллагаа явуулж байгаа аж ахуйн нэгжээс авсан ногдол ашгийн орлого,

-Монгол Улсад байрладаггүй албан татвар төлөгчийн зээлийн хүүгийн болон батлан даалт гаргасны төлбөр,

-Монгол Улсад байрладаггүй албан татвар төлөгчийн эрхийн шимтгэлийн орлого, санхүүгийн түрээсийн хүүгийн орлого,

-Удирдлагын зардалд төлсөн төлбөр,

-Түрээсийн төлбөр,

-Биет болон биет бус хөрөнгө ашиглуулсны орлого,

-Монгол Улсад байрладаггүй албан татвар төлөгчийн Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дээр борлуулсан бараа, гүйцэтгэсэн ажил, үзүүлсэн үйлчилгээний орлого зэрэгт ногдуулсан татварыг оруулан тооцож бичнэ.

Орлогын албан татварыг бусад татварын илүү төлөлтөөр суутгал хийсэн бол татварын суутгалын тооцоог тусад нь хавсаргана.

3.1.2 ГААЛИЙН АЛБАН ТАТВАР: Зөвхөн гаалийн татварыг дангаар нь оруулна. Гаалийн татвартай хамт нэмэгдсэн өртгийн албан татвар төлсөн бол түүнийг гаалийн албан татварт оруулахгүй тусад нь салгаж, 3.1.3- т хамааруулна.

3.1.3-3.1.5-т заасан татварыг төлсөн бол тохирох мөр, баганад нөхнө.

3.2 ТӨЛБӨР, ХУРААМЖ, НД-ЫН ШИМТГЭЛ

3.2.1 АШИГТ МАЛТМАЛЫН НӨӨЦ АШИГЛАСНЫ ТӨЛБӨР БОЛОН НЭМЭЛТ ТӨЛБӨР: Тухайн жилд төлсөн ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр болон нэмэлт төлбөрийг тусгай зөвшөөрөл тус бүрээр нөхнө. Хэрэв тухайн аж ахуйн нэгж 3 болон түүнээс дээш тусгай зөвшөөрөл эзэмшиж байгаа бол нэмэлтээр мэдээлнэ.

3.2.2 АШИГТ МАЛТМАЛ АШИГЛАЛТЫН БОЛОН ХАЙГУУЛЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ТӨЛБӨР: Тухайн жилд төлсөн ашигт малтмал ашиглалтын болон хайгуулын тусгай зөвшөөрлийн төлбөрийг тусгай зөвшөөрөл тус бүрээр нөхнө. Хэрэв тухайн аж ахуйн нэгж 3 болон түүнээс дээш тусгай зөвшөөрөл эзэмшиж байгаа бол нэмэлт мөрөөр мэдээлнэ.

3.2.3-3.2.4 Тухайн жилд улсын төсөвт төлсөн төлбөр нэг бүрээр нөхнө.

3.2.5 АГААРЫН БОХИРДЛЫН ТӨЛБӨР гэж тухайн аж ахуйн нэгж агаар бохирдуулсанд төлсөн төлбөрийг ойлгоно. Зөвхөн нүүрс олборлодог аж ахуйн нэгжүүд нөхнө.

3.2.6 АЖИЛЛАГЧДЫН НИЙГМИЙН ДААТГАЛЫН ШИМТГЭЛ гэж тухайн аж ахуйн нэгж болон ажилтнаас нийгмийн даатгалын шимтгэлд төлсөн нийт дүнг нөхнө.

3.2.7 ГААЛИЙН ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ХУРААМЖ. Энд экспорт, импортын гаалийн бүрдүүлэлт хийсэн үйлчилгээний хураамжийг хамруулна.

3.2.8 ТӨРИЙН ӨМЧИЙН НОГДОЛ АШИГ. Төрийн өмчийн оролцоотой болон төрийн өмчийн аж ахуйн нэгжийн тухайн жилд төлсөн ногдол ашиг багтана. Энэ хэсэг нь төрийн болон орон нутгийн өмчийн оролцоогүй, төрийн байгууллагатай ногдол ашиг өгөх гэрээ хийгээгүй аж ахуйн нэгжид хамаарахгүй.

3.2.9-3.2.10 ЗАСГИЙН ГАЗАРТ ТӨЛСӨН УРЬДЧИЛГАА ТӨЛБӨР. Засгийн газарт төлсөн урьдчилгаа төлбөр болон цөмийн энергийн тухай хуулийн 5.2, 5.3-д заасны дагуу Засгийн газарт ногдох орлогын дүнг бичнэ.

3.3 БУСАД. Маягын 3.3.1-д төлсөн бүх төрлийн торгууль, 3.3.2-д нөхөн төлбөрийг бичнэ.

3.3.3 БО-НЫ АСУУДАЛ ЭРХЭЛСЭН ТӨРИЙН ЗАХИРГААНЫ ТӨВ БАЙГУУЛЛАГЫН ТУСГАЙ ДАНСАНД ТӨВЛӨРҮҮЛСЭН БАЙГАЛЬ ХАМГААЛАХ ЗАРДЛЫН 50 ХУВИЙН ХЭМЖЭЭ. "Ашигт малтмалын тухай" Монгол Улсын хуулийн 39.1.9-д заасны дагуу байгаль орчны асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллагаас нээсэн тусгай дансанд байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах тухайн жилийн зардлын 50 хувьтай тэнцэх хэмжээний мөнгөн хөрөнгийг байршуулсан дүнг бичнэ.

4. ТӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГАД ӨГСӨН ХАНДИВ, ДЭМЖЛЭГ: Аж ахуйн нэгж, байгууллагаас яам, агентлаг, аймаг, нийслэл, сум, дүүрэг, төрийн бусад байгууллагад өгсөн мөнгөн ба мөнгөн бус хандив, дэмжлэгийг нөхнө. Хандив өгсөн байгууллагын нэрийг багана А-д нөхнө.

Байгууллагын төрөл нь яам бол 1, агентлаг бол 2, аймаг бол 3, нийслэл бол 4, сум бол 5, дүүрэг бол 6 гэж багана Б-д нөхнө.

Хэлбэр нь мөнгөн бол 1, мөнгөн бус бол 2 гэсэн кодыг нөхнө. Биет хэлбэр (мөнгөн бус)-ээр өгсөн хандив, дэмжлэгийг тухайн үеийн зах зээлийн дундаж үнээр үнэлнэ.

Төрөл нь бэлэг бол 1, хандив бол 2, хариу төлбөргүй үйлчилгээ бол 3 гэсэн кодыг нөхнө.

Зорилго-ыг тодорхой бичнэ.

Зориулалт нь боловсролын үйл ажиллагаанд бол 1, соёлын арга хэмжээнд бол 2, эрүүл мэндийн үйл ажиллагаанд бол 3 кодыг нөхнө. Хандив, дэмжлэгийн хэмжээг мөнгөн дүнгээр илэрхийлж, багана 1-д нөхнө.

III. САЙН ДУРЫН МЭДЭЭЛЭЛ

6.1 ХУВЬ ХҮНД ОЛГОСОН ОРЛОГООС АЛБАН ТАТВАР СУУТГАЖ ТӨЛСӨН ДҮН-г нөхнө

6.2-6.5-д хамаарах хууль тогтоомжийн дагуу төлсөн хураамжийг энд нөхнө.

6.6-6.8-д хууль тогтоомжийн дагуу аж ахуйн нэгжээс нутгийн захиргааны байгууллагад тухайн жилд төлсөн хураамж, үйлчилгээний хөлсийг орон нутгийн төсөвт төлсөн тэмдэгтийн хураамж, нутгийн захиргааны байгууллагад төлсөн үйлчилгээний хөлс гэж салган зохих мөрөнд нөхнө.

6.9 ЯАМ, ТӨРИЙН ЗАХИРГААНЫ БАЙГУУЛЛАГАД ТӨЛСӨН ТЭМДЭГТИЙН ХУРААМЖ-д дараах төлбөрийг хамааруулна. Үүнд:

- Тээврийн болон өөрөө явагч хэрэгслийг бүртгэх, жолоодох зөвшөөрлийн хураамж,
- Аж ахуйн нэгж, байгууллагын бүртгэлийн хураамж,
- Гадаадын хөрөнгө оруулалттай аж ахуйн нэгж байгуулах зөвшөөрлийн хураамж,
- Тусгай зөвшөөрөл шаардагдах үйлдвэрлэл, үйлчилгээний зөвшөөрлийн хураамж,
- Үл хөдлөх эд хөрөнгийн бүртгэлийн хураамж,
- Замын цагдаагийн газарт төлсөн үнэмлэхийн хураамж, үзлэгийн хураамж,
- Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэлийн албанд төлсөн тэмдэгтийн хураамж,
- Улсын нийгмийн даатгалын ерөнхий газарт төлсөн лавлагаа гаргуулсны хураамж.

6.10 ЯАМ, ТӨРИЙН ЗАХИРГААНЫ БАЙГУУЛЛАГАД ТӨЛСӨН ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ХӨЛС-д дараах төлбөрийг хамааруулна. Үүнд:

- Тусгай зөвшөөрөл авах, шилжүүлэх, барьцаалах, сунгуулах, талбайг буцаан хүлээлгэн өгөх, хилийн маргааныг шийдвэрлэх, үрэгдүүлсэн тусгай зөвшөөрлийг нөхөн олгоход өргөдлийг хянан үзэх үйл ажиллагааны үйлчилгээний хөлс,
- Холбогдох байгууллагад жин баталгаажуулалтын хөлс, хэмжилтийн хөлс,
- Хөдөлмөр, халамж үйлчилгээний газар болон гадаад иргэдийг олон удаа орох гарах визний хуудас, үйлчилгээний хөлс, оршин суух зөвшөөрөл, тодорхойлолтын үнэ, хөдөлмөр эрхлэлтийн урилга,
- Ашигт малтмалын газарт лицензийн үйлчилгээний төлбөр, бүртгэлийн төлбөр, тайлангийн үйлчилгээ, геологийн багц мэдээллийн хөлс, талбайн захиалгын захиргааны хөлс, лиценз худалдан авах үйлчилгээний хөлс, тайлан хянуулах хөлс,
- Байгаль орчин, аялал жуучлалын яаманд тусгай зөвшөөрлийн хөлс,
- Усны хэмнэлтийн төвд төлсөн үйлчилгээний хөлс,

-Сорьцын албанд сорьцын шинжилгээний зардал,

-Стандарт хэмжил зүйн төвд нарийн хэмжүүрийн хөлс, стандартын үйлчилгээний хөлс,

-Татварын албанд зөвшөөрлийн хөлс зэрэг болно.

6.11 ГАДААДЫН АЖИЛЛАХ ХҮЧ, МЭРГЭЖИЛТНИЙ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ХУРААМЖ-д төлсөн үйлчилгээний хураамжийг нөхнө.

6.12 ОЙГООС ХЭРЭГЛЭЭНИЙ МОД, ТҮЛЭЭ БЭЛТГЭЖ, АШИГЛАСНЫ ТӨЛБӨР. Тухайн жилд төлсөн ойгоос хэрэглээний мод, түлээ бэлтгэж, ашигласны төлбөрийг нөхнө.

6.13-6.18 Тухайн аж ахуйн нэгж

-Гэрээ, тодорхой нөхцөлөөр хөнгөлүүлсэн, чөлөөлсөн татвар

-Хөрөнгө оруулалтын зардал

-Ажиллагчдын сургалт, чадавх бэхжүүлэхэд зориулсан зардал

-Геологи, хайгуулын зардал

-Байгаль хамгаалах үйл ажиллагаанд зарцуулсан зардлын дүнг тухайн жилд байгаль хамгаалах арга хэмжээнд зарцуулсан зардал

-Гамшгаас хамгаалахад зориулсан зардал (Гамшгаас хамгаалах тухай хуулийн 27 дугаар зүйлийн дагуу)-ыг нөхнө.

7. ТӨРИЙН БУС БАЙГУУЛЛАГА, ИРГЭН, БУСАД БАЙГУУЛЛАГАД ӨГСӨН ХАНДИВ, ДЭМЖЛЭГ

Төрийн бус байгууллага, иргэд, бусад аж ахуйн нэгжид өгсөн бүх төрлийн мөнгөн ба мөнгөн бус хандив, дэмжлэгийг нөхнө. Хандив хүлээн авсан байгууллагын нэрийг багана А-д нөхнө.

Хандив, дэмжлэг хүлээн авагчийн төрөл нь төрийн бус байгууллага бол 1, бусад байгууллага бол 2, иргэн бол 3 гэж багана Б-д нөхнө.

Хэлбэр нь мөнгөн бол 1, мөнгөн бус бол 2 гэсэн кодыг нөхнө. Биет хэлбэр (мөнгөн бус)-ээр өгсөн хандив, дэмжлэгийг тухайн үеийн зах зээлийн дундаж үнээр үнэлнэ.

Төрөл нь бэлэг бол 1, хандив бол 2, хариу төлбөргүй үйлчилгээ бол 3 гэсэн кодыг нөхнө.

Зорилго-ыг тодорхой бичнэ.

Зориулалт нь боловсролын үйл ажиллагаанд бол 1, соёлын арга хэмжээнд бол 2, эрүүл мэндийн үйл ажиллагаанд бол 3 кодыг нөхнө. Хандив, дэмжлэгийн хэмжээг мөнгөн дүнгээр илэрхийлж, багана 1-д нөхнө.

Монголын олборлох үйлдвэрлэлийн ил тод байдлын

санаачилгын ажлын алба

Утас: (976)-70110525,

Факс: (976)-70110155